Skattelitteratur

Aktuell företagsbeskattning i lagstiftning och praxis av Bo Lagergren, Publica-serien, LiberFörlag och Jurist- och Samhällsvetareförbundets Förlags AB, Stockholm 1982, 406 sidor och häftad, ca pris 185 kr.

Mycket grovt och schematiskt kan den inkomstskatterättsliga litteraturen i vårt land indelas i dels presentationer av och kommentarer till hela skattesystemet, dels vetenskapliga framställningar av detaljer ur eller frågeställningar i anslutning till detta system, dels publikationer — främst för lekmän — om spörsmål med särskilt intresse för vissa grupper av skattskyldiga. Härtill kommer statligt tryck, tidskriftsartiklar och den broschyrlitteratur av typ ”Din rätt till avdrag”, vilken litteratur alltför många känner sig kallade att befordra till trycket.

Aktuell företagsbeskattning i lagstiftning och praxis representerar mot bakgrund härav måhända ett visst nytänkande. Författare är Bo Lagergren, f d kammarrrättslagman i — inte *vid* som någon förlagsredaktör skrivit på baksidesomslaget — kammarrätten i Stockholm. Enligt förordet vill författaren med boken bidra till att avhjälpa bristen i Sverige på systematiska redovisningar av ny skattelagstiftning. Därtill skall framställningen tjäna som en prejudikathandbok inom den del av beskattningsrätten som behandlas. Boken skall underlätta studiet av och förståelsen för de talrika och i viss utsträckning genomgripande förändringar av företagsbeskattningen som, i huvudsak på grundval av företagsskatteberedningens överväganden, beslutades 1981 med verkan i allt väsentligt fr o m 1984 års taxering. Som bekant berör dessa ändringar i första hand frågan om när en viss inkomst skall redovisas som intäkt i beskattningshänseende och omvänt när en utgift skall kostnadsföras. Bara i mindre utsträckning innebär ändringarna att gränsen mellan det skattepliktiga och avdragsgilla området förskjuts.

Författaren påpekar att det inte vid något tillfälle sedan 1928 — då vår grundläggande inkomstskatterättsliga författning kommunalskattelagen (1928:370) tillkom — på en gång vidtagits så många ändringar av disparat karaktär på företagsbeskattningens område som fallet var 1981. Han uttrycker vidare viss förvåning över att alla dessa ändringar hitintills så föga uppmärksammats. Ändringarna var emellertid framhålls det i stort politiskt okontroversiella, varför de mer spektakulära frågorna kring marginalskatteproblematiken och reglerna om underskottsavdrag helt naturligt kommit att fånga debattens intresse. Härutöver tillkommer, vilket redan antytts, att lagstiftaren fattade beslut i god tid före den ändrade lagstiftningens ikraftträdande. Den relativa tystnaden kan därför ha berott på att de nya skattereglerna saknat dagsaktualitet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:59

Boken är uppdelad i två större avsnitt. Det första avsnittet omfattar omkring 225 sidor. Under den samlande rubriken ''lagstiftning'' presenteras här 1981 års nyheter. För att läsaren snabbt skall kunna orientera sig i texten — något sakregister finns inte — är framställningen uppspaltad i olika ämnesområden. Alfabetiskt ordnade vägledande nyckelord tjänar som kapitelrubriker. De områden som behandlas är: bokföring och beskattning (kapitlet behandlar vissa frågor angående rätt beskattningsår och kvittning vid fel i bokslut), byggnadsrörelse och handel med fastigheter, eldsvådefonder, fastigheter, forskningsavdrag, förlust i rörelse, inventarier, investeringslagstiftningen, investeringsavdrag — 1981 års särskilda investeringsavdrag, kapitalbeskattning, koncernbidrag, pågående arbeten, representationskostnader, skadestånd, tomtrörelse, uppfinnarkonto, värdepapper (handel med värdepapper m m).

De ändrade reglerna har författaren valt att presentera med utgångspunkt från lagstiftningens förarbeten, något som också påpekas i förordet. Främst är det regeringens proposition 1980/81:68 ''Förslag till ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av inventarier, fastigheter och pågående arbeten, m.m.'' som utgör källa för framställningen. I denna proposition behandlas flertalet av de frågor som tas upp i boken. Vissa delar av propositionstexten citeras direkt. Främst gäller det avsnitt i propositionen där departementschefen deklarerar sin egen uppfattning. Bokens lagstiftningsdel bygger även i övrigt i betydande utsträckning på propositionens text. För att belysa delar av den nya lagstiftningen citeras därtill bl a uppsatser ur fackpressen liksom aktuella anvisningar från riksskatteverket. Under varje kapitelrubrik finns propositions- och SFS-hänvisning. Däremot saknas upplysning om vederbörligt utskottsbetänkande. I den löpande texten påpekas dock ibland att riksdagen lämnat regeringens förslag utan erinran.

I de flesta fall saknar utskottsbetänkandet faktiskt intresse för den som söker ledning av förarbetena. Det inträffar dock vid enstaka tillfällen att propositionsuttalanden, även i fall där framlagt lagförslag i och för sig godtages, förkastas av riksdagen. Därtill kommer att riksdagsutskottet i sitt betänkande, exempelvis mot bakgrund av framlagt motionsförslag, ibland kan ha gjort kompletterande tolkningsuttalanden. En god regel — dock ej alltid iakttagen ens i skattedomstolarna — är att alltid kontrollera om departementschefens propositionsuttalanden ''stått sig'' i riksdagen.

I anslutning till den nu aktuella lagstiftningen kan noteras uttalanden av skatteutskottet beträffande den nya regeln att omedelbart avdrag får ske i fråga om inventarier av mindre värde, även om dessa inte är s k korttidsinventarier (se SkU 1980/81:25 s 116 f). Synpunkter beträffande avgränsningen av de situationer då den nya regeln skall tillämpas hade framförts till utskottet av bokföringsnämnden och Sveriges industriförbund. Under beaktande av dessa synpunkter deklarerade utskottet en uppfattning om den nya regelns till-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:59

lämpningsområde som till viss del avvek från vad föredragande departementschef uttalat (Prop 1980/81:68 s 114). (Se även Seth i SN 1982 s 325.)

Bokens andra huvudavsnitt — nära 175 sidor — upptas av en redovisning av regeringsrättsavgöranden inom företagsbeskattningens område för tiden 1972—1980. Rättsfallen är ordnade under tjugo sökord, liknande de som utgör kapitelrubriker i bokens lagstiftningsavsnitt. Detta medför att samma rättsfall — vanligtvis genom hänvisningar — kan återfinnas på flera ställen. Ett register över medtagna rättsfall skulle möjligen vara på sin plats i en andra upplaga.

Prejudikat från åren 1972 — 1977 redovisas endast med rättsfallens rubriker. Boken är i denna del ett komplement till Lagergrens år 1979 utgivna arbete Aktuella skatteprejudikat i företags- och annan rörelsebeskattning (kort anmälan i SN 1979 s 168). Många av de nu redovisade avgörandena från åren 1972 — 1977 återges fullständigt i 1979 års bok. Liksom i denna återfinns nu rättsfall för nyssnämnda tid i förekommande fall med hänvisning till referatnummer i den med hjälp av datorteknik av domstolsverket och dess föregångare utgivna Rättsfallsreferat från regeringsrätten och kammarrätterna (RRK).

Flera skäl talar väl i och för sig för att hänvisa till RRK då regeringsrättsavgöranden åberopas från åren 1972 — 1977. Likväl var rättsfallspubliceringen i RRK under dessa år enbart en försöksverksamhet. Under de första åren refererades därtill endast ett urval av den högsta instansens avgöranden. (Se bl a Åbjörnsson i SvSkT 1979 s 836 ff.) Regeringsrättens officiella och fullständiga redovisning av den dömande verksamheten utgjordes alltjämt under den angivna tiden av den på Norstedts Förlag fram t o m 1977 genom statens försorg utgivna Regeringsrättens årsbok (RÅ). Regeringsrätten och dess ledamöter tycks också regelmässigt — motsatsen synes ibland gälla för riksdagstryckets spökskrivare — hänvisa till RÅ då något domstolens avgörande från åren 1972 — 1977 åberopas.

Ett exempel härpå är regeringsrådet Reuterswärds anförande till utveckling av sin mening i RÅ 80 1:18. Rättsfallet finns med i boken, liksom flera av de av Reuterswärd omnämnda fallen. Detta är emellertid inte alldeles lätt att se eftersom rättsfallen i boken återges under ”RRK-nummer”. En förklarande not hade varit på sin plats. I anslutning till ett annat rättsfall i boken finns en sådan not antecknad.

Även andra smärre komplikationer följer av hänvisningarna till RRK. Som påpekats är redovisningen av avgöranden i denna publikation ofullständig. Några av de nu relaterade rättsfallen från tiden fram t o m 1977 måste därför återges under hänvisning till RÅ. Förmodligen kan även detta uppfattas som något förvirrande för den som inte är insatt i detaljerna kring det parallella utgivandet av RÅ och RRK.

När det gäller rättsfall för åren 1978 — 1980 återges dessa mer fullständigt. Författaren framhåller dock i förordet att det varit nödvändigt och kanske

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:59

också rationellt i en bok av åsyftat slag, att med utelämnande av underinstansernas avgöranden endast referera regeringsrättens dom. En genomgång av de återgivna avgörandena ger vid handen att denna redigeringsprincip inte helt kunnat följas. Det är inte bara när regeringsrätten gör ''ej ändring'' som underinstansens avgörande måste tas med. Numera fogas som regel överklagat avgörande som bilaga till överrätternas domar. Dessa domars rätta innebörd kan då ibland bli svår att förstå utan tillgång till överprövade domar och/eller beslut.

Sammantaget innehåller boken i allt väsentligt material som kan återfinnas på andra håll. Sammanställningen är likväl hjälpsam. Enligt baksidesomslaget vänder sig den främst till advokater, revisorer och taxeringstjänstemän. Helt säkert kommer dock boken också att vara användbar i taxeringsnämnder och förvaltningsdomstolar. Lagergren har kanske till och med lyckats hitta en växel till ett nytt spår på den skatterättsliga litteraturens hitintills ganska smalspåriga rangerbangård.

J-M Bexhed

Tre böcker som på grund av sjukdomsfall på redaktionen inte aviserats tidigare

Deklarationshandboken, sjätte upplagan, av Folke Nilsson, Lennart Toftered och K Olov Andersson. LTs förlag, Stockholm, 703 sidor och bunden. Pris ca 380 kr.

Boken är för närvarande vår enda fullständiga skattehandbok. Sedan förra upplagan kom ut 1981 har vi begåvats med ytterligare komplicerade lagregler. Dessa kommenteras i föreliggande upplaga. Den ändrade företagsbeskattningen behandlas i ett särskilt kapitel.

Beskattning av skogsbruk andra upplagan, av Folke Nilsson, Per Erik Offesson, Lennart Toftered och John-Eric Wartoft. LTs förlag Stockholm, pris 140 kr.

Den nya upplagan är genomgripande omarbetad. I boken redovisas också ändringarna som berör jord- och skogsbruk fr o m 1984 års taxering.

Skatt på aktier, andra upplagan, av Gösta Ekman och Ulf Tivéus. Norstedts, 126 sidor och ca pris 110 kr.

Boken är en handbok för beskattning av aktier, obligationer och andra värdepapper.

Under våren och sommaren 1982 utkomna böcker

Skatter i kris av professor Sven-Olof Lodin. Norstedts, 243 sidor och häftad. Ca pris 145 kr.

Om betalningsinställelse och offentligt ackord av Ingrid Arnesdotter. Norstedts, 488 sidor och häftad, ca pris 345 kr.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:59

Sistnämnda två böcker kommer under hösten att uförligare anmälas.

Femte upplagan av *Beskattningen av arv och gåva* av professor Göran Englund har nyligen kommit ut. Norstedts, 238 sidor och häftad. Ca pris ej tillgängligt vid ombrytningen.

Ny tidskrift för skatter och avgifter i Norge

Tidskriften ges ut av Universitetsförlaget, Oslo—Bergen—Tromsø. Den heter *Skatterett.* Redaktör är universitetsstipendiat lic. jur. Ole Gjems-Onstad, Institutt for offentlig rett, Universitet i Oslo, Karl Johansgt. 47, Oslo 1.

Abonnemang kan tecknas hos Universitetsforlaget, abonnemmentsseksjonen, Postboks 2959, Tøyen, Oslo 6. Priset är 200 nkr, för studenter 100 nkr. Betalning kan ske med bifogad check eller mot räkning.

Tidskriften kommer ut med fyra nummer/år, varje häfte om ca 80 sidor. Att döma av såväl prospektet för prenumeration som nr 1 (februarinumret) bör tidskriften få intresserade läsare här i landet t ex bland skattekonsulter, advokater, och revisorer med förbindelser med Norge.

H.B.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:59